

Odgajaj tudi za národ!

Marsikomu še na misel ne pride, da je odgoja za národ tako potrebna, kakor sploh bolj ali manj vsi nameni, ki jih ima prava odgoja na čelu. Če se odgoja za národ zanemarja, ni drugače, da imamo domá ljudi, katerim je prav malo, ali jim ni celó nič mar, ali je njih národ srečen, ali nesrečen, ali se mu pripravlja vesela, ali kalna prihodnost i. t. d., in resnica je, da le taki domači vnemarneži so naj bolj krivi, da se domača zavest zatira in da národ ne napreduje po naravni svoji poti — do prave sreče in blagostanja. Kdor pa je za svoj národ malomarec, radi omerznejo v njem tudi druga lepa čutila — posebno ljubezen do bližnjega, ter ne pozná drugega na svetu, kakor samega sebe in tudi ne druge sreče, kakor samo svojo. Da si s takimi sebičneži tudi splošna država ne more kaj opomoči, je tudi gotova resnica. Sebičnež podpira vse, pa le tako dolgo, dokler se mu kaže korist in dobiček; kedar pa mu pogori upanje do njegove lastne sreče, ne pomaga nikoli drugim gasiti — jih varovati nesreče.

Kako pa se odgaja za národ?

Iz družinskega življenja je Bog osnoval národ; tedaj se mora odgoja za národ začenjati že pri odgoji za družinsko življenje. Tesno človeško serce mora se bolj in bolj vnemati za vedno večje okrožje — za vso rodovino, za več družin, za vso deželo — za ves svoj národ in dalje za državo in splošno človeštvo. Kdor zamaši prvi vir — pravi družinski odgoji, ta uniči višji občutek pravega domovince in državljana — in celó ljubezen do splošnega človeštva. Kdor se že domá v domači hiši vadi spolnovati zapovedi: „Spoštuj očeta in mater!“ in „Ljubi svojega bližnjega!“ ta stori to tudi zunaj domače hiše, najpred do svojih bližnjih, potem pa brez razločka do vsakega, naj si bo tega ali unega národa. Perva podlaga za národ izhaja tedaj iz ljubezni do domače hiše. Pozneje pa naj modri odgojnik mladini tudi kaže:

1) kaj je sploh národ, kteremu národu se prišteva, kako se godi temu národu, ktere dobre in ktere pomanjkljive reči ima na sebi, in kaj ga sploh prav osrečuje.

2) Mladina naj izvé, kaj in kako naj po svoji moči že sedaj, kako pozneji naj bolje koristi svojemu národu.

3) Naj se mladinsko serce pri vsaki priliki vnema za pravo ljubezen do národa.

4) Z ljubeznijo do národa naj se združuje tudi ljubezen in vdanost do splošne domovine — do deržave in njenega vladarja.

Drobtinice prestavljenim in nastopnim učiteljem.

Spisal Fr. Govekar.

III.

Zveličar je svojim učencem priporočal „kačjo modrost“ in „golobjo priprostost“. Ravno tako pa naj bo tudi učiteljem kačja opaznost združena z golobjo priprostostjo zgled modre obhoje z bližnjim. Ne dá se tajiti, da imajo kače, razun nekterih gerdih in neposnemovanja vrednih lastnosti, res pravo modrost. Znano je, da kače, kedar čutijo nevarnost, svojo glavo varno zakrijejo pod se, in da z bistrim očesom nasprotnika že od daleč zapazijo, in bežé; le kedar jih razdražiš, se ti stavijo v bran. Od golobov se pa pripoveduje, da imajo le prav malo žolča. Po tem nauku naj bo učitelj prizanesljiv, pa tudi ojster, kedar je potreba. Govori naj malo, pa naj prej vse dobro premisli; praznih razgovorov ne raznašaj! Bodi pravičen do vsakega, in zvesto spolnuj svoje dolžnosti! Gotovo bi pa bilo tudi med učitelji, predniki in vaščanji več zadovoljnosti in veselja, ako bi se vsi učitelji ravnali po tem nauku. In kdo more tajiti, da bi ne bil sad našega truda obilniši! Pa žalostna resnica je, da se nekteri učitelji dobivši službo nespodobno in nerodno obnašajo, ter tako sebi in vsemu učiteljskemu stanu delajo sramoto, prednikom pa velike sitnosti; to se godi zavoljo nevednosti, nekaj pa tudi zavoljo tega, ker rabijo nepravilne pripomočke, da bi si pridobili ljubezen pri odraslih in otrocih.

Taki nespodobni pripomočki, p. so: 1) mehkota in prizanesljivost v rečeh, ktere so gotovo napak, in so učencem bodi si kakor koli škodljive; tedaj ako ravnaš z njih nerodnostjo in hudobijo prizanesljivo, da bi si jih le, kakor pravijo, dobre in vesele obranil. 2) Ako se nekterim prikupuješ, druge pa bolj preziraš. 3) Ako se poganjaš za zadovoljnost in za to, da bi te ljudje hvalili, in če to izvira iz prevelike sebičnosti, ali boječnosti, in se bojiš materialne škode, ali pa